

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Μεταμόρφωση
Αριθμός Άδειας 153

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Αριθμός Φύλλου 23 – Τρίμηνη Έκδοση της Ένωσης Αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου
ISSN 1790-9864 Ιούνιος – Ιούλιος – Αύγουστος 2011

Τ.Θ. 52057 – Μεταμόρφωση Αττικής, Τ.Τ. 14401

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΙΩΠΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΕΓΟΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

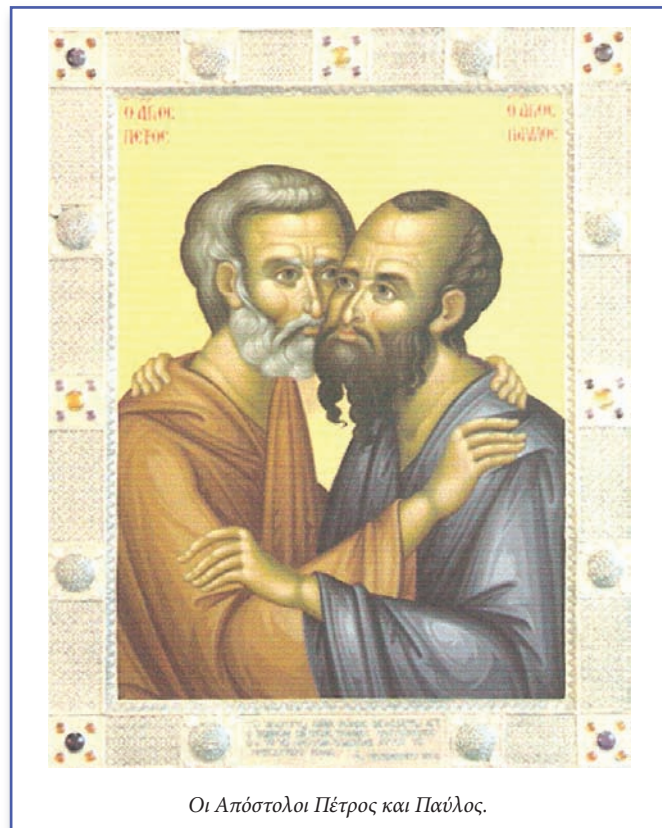
του Κωνσταντίνου Ι. Μπελέζου, Επ. Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το κείμενο του Αποστόλου Παύλου: «Αἱ γυναῖκες [ύμῶν] ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γάρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλά ὑποτασέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει» [Α΄ Κορ. 14,34] κατανοεῖται συνήθως ως πατριαρχικού τύπου απαγόρευση του λόγου των γυναικῶν εντός της Εκκλησίας. Μια τέτοια απαγόρευση, ωστόσο, φαίνεται να ἔρχεται σε πλήρη ἀντίθεση ὄχι μόνο προς τη διδασκαλία του Παύλου περί «καινῆς κτίσεως» [Γαλ. 3,28], ἀλλὰ και προς την εκ μέρους του ἀναγνώριση του ρόλου των χριστιανῶν γυναικῶν στα κεφάλαια 7 και 11 της Α΄ Προς Κορινθίους (ὅπου ἐξαίρεται ἡ εντός του γάμου ἰσότης και ἡ ελευθερία της γυναικειᾶς ἐκφρασης στο πλαίσιο των χαρισμάτων της Εκκλησίας).

Χωρὶς να χρειάζεται να θεωρήσουμε το παραπάνω κείμενο ως μεταγενέστερη προσθήκη ἢ ως συντακτικὴ ἐπεξεργασία, θα μπορούσαμε να παρακολουθήσουμε τη μέχρι σήμερα συζήτηση για την κατανόησή του με βάση τις παρακάτω υποθέσεις:

α) Κάποιοι υποστηρίζουν ὅτι ἡ ἐκδήλωση πνευματικῶν χαρισμάτων, σύμφωνα με το 11ο κεφάλαιο της Α΄ Προς Κορινθίους, ὅπως ἡ «προσευχή» και ἡ «προφητεία», ἦταν δυνατή για τις γυναῖκες σε περιορισμένο πλαίσιο ἢ μόνον «ἐν οἴκῳ» [Α΄ Κορ. 14,35].

Αντιθέτως, το 14ο κεφάλαιο προϋποθέτει, κατ' αὐτοῦς, μεγαλύτερες συνάξεις, εντός των οποίων ετελείτο ἡ Ευχαριστία, ἀκουγόταν ἡ ἐπίσημη διδασκαλία κι ἐνεργοῦνταν τα πλέον ἀποδεκτά ἀπὸ τους πολλούς χαρίσματα· γι' αὐτὸ οι πρώτες ὀφείλαν, κατὰ τους κανόνες που ἴσχυαν τότε στη συναγωγικὴ λατρεία ἢ στους καθιερωμένους γενικότερα χώρους δημοσίων συγκεντρώσεων μετὰ λήψεως ἀποφάσεων («ἐν ἐκκλησίᾳ» δηλαδή) να σιωποῦν. Στην περίπτωσή μας, οι χριστιανές γυναῖκες καλοῦνταν, στο πλαίσιο της προς τα ἔξω προβολῆς των χαρισμάτων, ν' ἀποφεύγουν το δημόσιο κήρυγμα ἢ την ἐπίσημη διδασκαλία.

Οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος και Παῦλος.

Ἡ συγκεκριμένη υπόθεση θα εἶχε ἴσως περισσότερο νόημα, ἐφόσον μπορούσε κανεὶς να καταστήσει σαφέστερη τη διάκριση ἀνάμεσα στις κατ' ἴδιαν συνάξεις ἢ στην «κατ' οἶκον Ἐκκλησία» [Α΄ Κορ. 16,19] και στην «ὄλη» Ἐκκλησία, την ἐπισημως συνερχομένη «ἐπὶ τό αὐτό» [Α΄ Κορ. 14, 23], με τα τελούμενα και τα ἀποφασιζόμενα ἐν αὐτῇ.

β) Ἄλλοι συνδέουν τη διαφορά των κεφαλαίων 11 και 14 της Α΄ Κορ. με μία ἀλλαγὴ στάσεως του Αποστόλου, ἡ οποία συντελεῖται ἐνόσω ο ἴδιος συντάσσει την ἐπιστολή. Νεότερες εἰδήσεις που φθάνουν ἀπὸ την Κόρινθο τον

προβληματίζουν σχετικά με τις παρενέργειες της μεγάλης ελευθερίας και του πρωταγωνιστικού, σε πολλές περιπτώσεις, ρόλου των γυναικών μέσα στην κοινότητα. Τον πληροφορούν για πρακτικές που θυμίζουν εκδηλώσεις διονυσιακής λατρείας ή προφητείας στο περιβάλλον των Εθνικών, για έριδες που προκαλούν πάνω στον ενθουσιασμό τους υπερδραστικές χριστιανές της Κορίνθου, για σχίσματα τα οποία υποκινεί η πνευματική αντιζηλία πολλών ανδρών έναντι χαρισματούχων και κοινωνικά προβεβλημένων γυναικών κ.ο.κ. Τον αναγκάζουν έτσι να δώσει κάποιες πιο συγκεκριμένες, και ίσως πιο απότομες, οδηγίες για τη διαφύλαξη της εκκλησιαστικής τάξεως και την ομαλή εκδήλωση της κοινής λατρείας. Έτσι, ενώ στο 11ο κεφάλαιο φαίνεται να παρέχει πλήρη ελευθερία στη γυναίκα, στο κεφ. 14 ξεκινά να θέτει αυστηρότερους περιορισμούς σε διάφορες ομάδες χαρισματούχων, με αποκορύφωμα τις γυναικείες, προς αποφυγήν περαιτέρω αταξίας και συγκρούσεων.

Η δυσκολία αποδοχής της εν λόγω υποθέσεως έγκειται, νομίζουμε, αφ' ενός μεν στο γεγονός ότι ο Παύλος πολύ εύκολα θεωρείται ότι αλλάζει γνώμη (αφού άλλα διατυπώνει στο κεφάλαιο 11, άλλα γράφει εδώ κι άλλα αμέσως παρακάτω), αφ' ετέρου δε στο ότι η εξέλιξη του εκκλησιαστικού βίου, ήδη επί των ημερών του, προσδιορίζεται ως

υπαναχώρηση κι επιστροφή στον Ιουδαϊσμό όσον αφορά ζητήματα τάξεως και λατρείας.

γ) Άλλοι, πάλι, θεωρούν ότι ο Απόστολος στρέφεται κατά των εγγάμων γυναικών [ή και κατά του γάμου γενικότερα, εάν κανείς μονομερώς εννοήσει το *Α' Κορ. 7,1* («καλόν άνθρωπω γυναικός μή ἄπτεσθαι»)], οι οποίες εις ένδειξιν υπακοής προς τους συζύγους των θα έπρεπε να σιωπούν κατά τη διάρκεια των συναθροίσεων αντίθετα, επιτρέπει στις «αγίες» αγάμους και παρθένους να μετέχουν στα της θείας λατρείας ενεργά.

Η τελευταία θεώρηση βασίζεται στο γεγονός ότι, τόσο στον ιουδαϊκό όσο και στον ελληνο-ρωμαϊκό κόσμο, απαντούν παράλληλες αντιλήψεις περί υποταγής κι επαινετής σιωπής των γυναικών, όπως και στην Παύλεια προτίμηση της αγαμίας χάριν της αμερίμνου λατρείας του Θεού [βλ. *Α' Κορ. 7,34-9,5*]. Επιχειρεί, ωστόσο, μία παράδοξη διάκριση ανάμεσα στους εγγάμους και τους αγάμους, ωσάν οι πρώτοι να έχουν πάρει διαζύγιο από την αγιότητα ή να μην έχουν δικαίωμα «τι μαθεῖν» ει μη «έν οἴκῳ» [*Α' Κορ. 14,35*], δικαίωμα που έχουν «πάντες», κατά τον Παύλο, τέσσερις στίχους παραπάνω.

Η ως άνω υπόθεση παρουσιάζει, θα λέγαμε, τον Απόστολο να αρνείται ό,τι όμορφο κι αυθεντικό αντιπροσώπευαν για την αρχαία Εκκλησία τα χριστιανικά ζευγάρια, όπως αυτό της Πρίσκιλλας και του Ακύλα. Ταυτόχρονα αδυνατεί να δώσει μίαν ικανοποιητική απάντηση στο τι ακριβώς περιγράφει ως πρόβλημα το *Α' Κορ. 11*: εάν εκεί η καλύπτρα ήταν αρκετή, γιατί εδώ το μόνο ζητούμενο είναι η σιωπή;

δ) Άλλοι, τέλος, στην πλειονότητά τους εκπρόσωποι του γυναικείου φύλου –κι επιτρέψτε μας να συνταχθούμε εδώ κι εμείς μαζί τους, ενισχύοντας τα επιχειρήματά τους και προχωρώντας στη δική μας σύνθεση–, προτιμούν να διακρίνουν ανάμεσα στο «λαλείν γλώσσαις ή πνεύματι» και στο απλώς λαλείν και οχλείν κατά τη διάρκεια της εκδηλώσεως των χαρισμάτων και της κοινής λατρείας.

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Τατοῦ 121, Μεταμόρφωση Αττικής, Τ.Κ. 14452
Fax: 210 28 19 550,
e-mail: mka8645@gmail.com
TAX. ΘΥΡ.: 52057, Τ.Κ. 14401

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Ένωση Αποφοίτων Εκκλ. Σχ. Κορίνθου

ΕΚΔΟΤΗΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Μιχάλης Καλλαράς, τηλ.: 6944 24 30 41

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:
Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.

Αριθμός φύλλου 23
Ιούνιος – Ιούλιος – Αύγουστος 2011

Υποθέτουμε, έτσι, ότι αρκετές γυναίκες, αντλώντας περισσότερο θάρρος από την ενεργητική τους παρουσία στα κοινά (μετοχή στα χαρίσματα, στα δείπνα και στη διακονία, την οικονομική υποστήριξη των κατά τόπους κοινοτήτων, την προσφορά των ιδίων οίκων κ.ά.), από τη μοναδική αίσθηση ελευθερίας και ισοτιμίας που τους παρείχε σε όλα τα επίπεδα η νέα Εκκλησία, από την πολυφωνία της έκφρασης και τη ζωηρή ατμόσφαιρα των χαρισματικών, λατρευτικών και διδακτικών συνάξεων και συνδείπνων, αδυνατούσαν κάποτε να διακρίνουν τη διαφορά του απλώς ομιλείν (στην καθημερινή δηλαδή συνύπαρξη και πράξη) από το ομιλείν εν Πνεύματι, του δικαιώματος του να ομιλεί κανείς εν γένει, να συζητεί ή να διατυπώνει μία γνώμη, από το να ομιλεί χαρισματικά, δημόσια και χάριν ωφελείας. Επιπλέον, λόγω της αναπόφευκτης συνοικειώσεως των με τις ποικίλες δράσεις του Αγίου Πνεύματος, οι πρώτες δυσκολεύονταν να ξεχωρίζουν τη διακριτική Του παρουσία μέσα στην κοινότητα ή να συνειδητοποιούν ότι ακόμη και για την ελεύθερη εκδήλωση των χαρισμάτων Του απαιτείται κλίμα αλληλοσεβασμού, υπακοής, ευπρέπειας και τάξης [βλ. Α' Κορ. 14, 26-40].

Παρουσίαζαν, λοιπόν, οι περί ων ο λόγος γυναίκες μίαν ανυπομονησία, μια μόνιμη νευρική κατάσταση, μια αδικαιολόγητη ανησυχία. Διέκοπταν απότομα η κατ' επανάληψιν τους ομιλητές προέβαιναν σε προσωπικού χαρακτήρα σχόλια και παρεμβάσεις· έκαναν συχνές κι εκτός συνάφειας ερωτήσεις· αποτολμούσαν οι ίδιες δικές τους και προ της ώρας απαντήσεις. Με τον τρόπο τους έδειχναν είτε ότι είχαν κουραστεί από την «πνευματική» ατμόσφαιρα των συνάξεων είτε ότι είχαν αρχίσει να γοητεύονται από το παιχνίδι των εξωτερικών εντυπώσεων και μιας εντός στενών ορίων εξουσίας. Έδιναν την εντύπωση ότι εμφορούνταν από μία ελάχιστη υγιή διάθεση για κυριαρχικότητα και ανταποδοτικότητα, ότι στο νέο περιβάλλον τους ήσαν έτοιμες να διεκδικήσουν δικαιώματα που είχαν στερηθεί. Λησμονούσαν, εν τούτοις, ότι τα πάντα στο χώρο της Εκκλησίας λειτουργούν με όρους (πνευματικής) ελευθερίας και χάριτος· χάριτος, η οποία δεν παραχωρείται κατ' αξίαν αλλά κατά φιλανθρωπίαν· χάριτος, κι όχι αμοιβής, απειλής και βίας. Πολλές φορές η στάση τους μαρτυρούσε ότι δε φοβόνταν και δεν υπολόγιζαν τίποτε και κανέναν, άλλοτε, δε, αποστόμωναν τους ηπίως ενισταμένους με το επιχείρημα της ελευθερίας της συνειδήσεως, της ελευθερίας του Ευαγγελίου, της ελευθερίας εν Χριστώ. Τούτο, μάλιστα, το έκαναν με πολύ μεγαλύτερη διάθεση, εάν συνέβαινε κάποιος εκ των διδασκάλων-«προφητών» να τους είναι ιδιαίτερα οικείος και ως εκ της θέσεώς του συγκαταβατικός, όπως λ.χ. ο ίδιος ο σύζυγος.

Δεν είναι απαραίτητο, πάντως, να δεχθούμε ότι οι γυναίκες, οι οποίες απειλούνται εν προκειμένω με αναγκαστική σιωπή, ενεργούσαν με κακή και γεμάτη πονηρία πρόθεση ή ότι έμοιαζαν οπωσδήποτε με εκείνες οι οποίες στο Βίο του ι. Χρυσοστόμου χαρακτηρίζονται «ταραξάν-

δρια και άνασείστριαi». Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να πει κανείς ότι οι πρώτες κινούνταν από κεκτημένη συνήθεια ή μία κρυφή διάθεση αναγνώρισης (κι εν μέρει αυτοπροβολής), από ενθουσιασμό ή αφέλεια, από περιέργεια και πέραν του μέτρου παρηρησία (τέτοια που φθάνει κάποτε μέχρι την αποθράσυνση και την εσχάτη και θηριώδη ύβριν, όπως συμβαίνει σε περιπτώσεις ανθρώπων χωρίς βαθιά και ουσιαστική παιδεία, οι οποίοι απέκτησαν ξαφνικά, και δίχως να το αξίζουν, θέσεις και πλούτο, εξουσία, δύναμη και δικαιώματα). Παρά ταύτα, δεν αποκλείονται κι εδώ κάποιες μικρές αντιζηλίες, περισσότερο μεταξύ εκπροσώπων του αυτού φύλου, δεδομένου ότι οι έριδες, τα σχίσματα και –συνακόλουθα– οι προς αλλήλους κατηγορίες είχαν λάβει από νωρίς θέση στο καθημερινό τοπίο της Εκκλησίας των Κορινθίων [βλ. Α' Κορ. 1,11-13].

Η συγκεκριμένη κατάσταση είναι βέβαιο ότι θα έφερνε προβλήματα στην ομαλή εξέλιξη της λατρείας και την εν Πνεύματι διδασκαλία. Θα προκαλούσε αναστάτωση, θυμούς, διαμαρτυρίες, και, φυσικά, απογοήτευση σε κάποιους, και πικρίες. Θα έδινε, τέλος, την αφορμή σε ορισμένους εκ των ανδρών να πιέσουν, ώστε να περιορισθεί η ασυνήθης μέχρι εκείνη τη στιγμή δραστηριοποίηση των γυναικών εντός της Εκκλησίας, με προβλέψιμες, ασφαλώς, για τα τότε δεδομένα συνέπειες.

Ο Απόστολος, με τις οδηγίες του και τις συμβουλές του για την επιβαλλομένη εγκράτεια λόγου εκ μέρους των γυναικών, επιχειρεί να περιορίσει τις παραφωνίες που εκφράζουν και καλλιεργούν «πνεύμα αργίας, περιεργείας, φιλαρχίας και αργολογίας» μεταξύ των πιστών. Συγχρόνως, προσπαθεί να αποτρέψει την παρείσδυση της κενοδοξίας και της φιλονικίας μεταξύ των πιστών, την επικράτηση ενός γενικότερου κλίματος ακηδίας, πνευματικής αδιαφορίας. Η τελευταία εκδηλώνεται, επίσης, ως αδιαφορία για την καλλιέργεια ενός και μιας εκάστου, ως αδιαφορία για τη διαπίστωση και αναπλήρωση των υστερημάτων, για την αναγνώριση και διόρθωση των προσωπικών αδυναμιών· ως αδιαφορία για το συμφέρον των πολλών και την «οικοδομήν» του Σώματος, ως αδιαφορία για την «παράκλησιν και παραμυθίαν» [Α' Κορ. 14,3-5] πάντων. Δεν είναι δυνατό, λ.χ., οι γυναίκες σύζυγοι των προφητών να απαιτούν ειδική μεταχείριση ή να επιδεικνύουν ένα είδος φιλοπρωτίας στα πνευματικά, εκμεταλλεζόμενες την ιδιαίτερη σχέση μαζί τους· δεν επιτρέπεται να διακόπτουν τους συζύγους των εν ώρα προφητείας, για να ρωτήσουν επί προσωπικού, ωσάν να βρίσκονται σε μαντείο ή σε ιδιωτικό διδασκαλείο, κι όταν αυτό το επιτυγχάνουν, να ζητούν ολοένα και περισσότερα, με μεγαλύτερη ίσως επιμονή και θράσος.

Με ποιμαντική, λοιπόν, αγωνία, και την αναγκαία διδασκτική έμφαση, χωρίς διάθεση υποτιμητική, προστίθενται χάριν των Κορινθίων γυναικών τα εξής: «εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικί», κατά τον προαναφερθέντα

τρόπο, «λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ» [Α΄ Κορ. 14,35]. Και τούτο, επειδή παρών εκεί είναι ο Κύριος, ο οποίος δεν είναι «ἀκαταστασίας... θεός, ἀλλά εἰρήνης» [Α΄ Κορ. 14,32· Ρωμ. 15,33]· επειδή, τελικά, ὁ Ἴδιος εἶναι εκείνος ο οποίος διδάσκει «ἐν ἐκκλησίᾳ» και το Πνεῦμα εκείνο το οποίο εν τοις πράγματι οδηγεί. Εξάλλου, η Παύλεια προτροπή: «ἐν οἴκῳ τοῦς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν» [Α΄ Κορ. 14,35] δεν υποκρύπτει οπωσδήποτε την τάση προς υποβάθμιση της γυναίκας, με τον περιορισμό και αποκλεισμό της σε χώρο στενά ιδιωτικό, σε χώρο όπου δεν ενεργεί και δε φανερώνει τα χαρίσματά Του ο Θεός. Πολλώ μάλλον, καθώς σε πιστές χριστιανές, ἐμπειρες του ευαγγελικού κηρύγματος, ανατίθεται η διά βίου κατήχηση Εθνικῶν συζύγων [βλ. Α΄ Κορ. 7,16] ή ειδικές περιπτώσεις ταχύρυθμης διδασκαλίας, ὡπως εκείνη του Απολλῶ στην Ἐφεσο ἀπό την Πρίσκιλλα σε συνεργασία με τον Ακύλα [βλ. Πραξ. 18,24-28].

Σύμφωνα, λοιπόν, με ὅσα εκθέσαμε προηγουμένως, η φράση «αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν», κι ακριβέστερα –κατά τη βυζαντινή παράδοση του κειμένου της Καινῆς Διαθήκης– «αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν» [Α΄ Κορ. 14,34], σημαίνει: «αἱ μὴ γλώσση καὶ πνεύματι λαλοῦσαι σιγάτωσαν», ὄχι ὅλες δηλαδή οι γυναῖκες ἀδιακρίτως, γενικῶς και διά παντός. Να παύσουν, με ἄλλους λόγους, οι συγκεκριμένες γυναῖκες, ως σύζυγοι των χαρισματικῶς διδασκόντων στις χριστιανικές συνάξεις, να κάνουν ἐπίδειξη της συζυγικής τους ιδιότητας ή της περί τα στοιχειώδη ἀγνοίας τους· να πάψουν να ομιλοῦν, εἴαν δεν ἔχουν τίποτα «πνευματικό» να πουν· να πάψουν να διακόπτουν κάθε ἀκαιρο και φλύαρο λόγο, ἔτσι ὡστε τα «πάντα» να γίνονται «εὐσχημόνως και κατά τάξιν» [Α΄ Κορ. 14,40], «μετὰ ἡσυχίας» [Β΄ Θεσσ. 3,12] και ἀνευ «ἀκαταστασίας» [Α΄ Κορ. 14,33]. Να γνωρίζουν, ἐπομένως (κι αυτό, φυσικά, δεν ισχύει μόνο για τις γυναῖκες!), πότε μπορούν ή πρέπει να ομιλοῦν και πότε ὄχι.

Εγγυητές για την ἀποκατάσταση της τάξεως θέτει ο Παῦλος τους ἰδίους τους συζύγους των «ατακτουσῶν». Σ' εκείνους, μαζί με την ευθύνη της αγάπης, ανατίθεται και η ευθύνη της «διορθώσεως», ὡστε, με ἥπιο κι ὅσο γίνεται πιο διακριτικό τρόπο, να ἐπιλυθεῖ το πρόβλημα που ἔχει δημιουργηθεῖ· ἕνα πρόβλημα, που κρύβει ἴσως πίσω του ἕναν υπέρμετρο ἐνθουσιασμό (ἀμφοτέρων ή ενός εκ των συζύγων), ἕναν συγκαλυμμένο ἐγωισμό του συζύγου για το πνευματικό του χάρισμα εἴτε μία παραμελημένη συζυγική σχέση, μια σχέση ἀνώριμη κι ἀπό τις δύο πλευρές, μια σχέση νοσηρὰ ωραιοποιημένη, δεδομένα που ἐμποδίζουν και τους δύο να συνειδητοποιήσουν τι ακριβῶς συμβαίνει.

Υπό τις ἀνωτέρω προϋποθέσεις, δε χρειάζεται να ἐρμηνεύσουμε το «ὑποτασέσθωσαν» στη συμπληρωματική φράση του στίχου 34: «οὐ γάρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλά ὑποτασέσθωσαν, καθώς και ὁ Νόμος λέγει» [Α΄ Κορ. 14, 34β] με κριτήρια πατριαρχικά ή ἀντιπατριαρχικά, ἐξουσιαστικά ή ἀντιἐξουσιαστικά, σε ἀποκλειστική ἀνα-

φορά προς την παλαιοδιαθηκική νομοθεσία και τις περί ὑποταγῆς διατάξεις που εκ των υστέρων ἐπέβαλαν οι διδάσκαλοι του Ιουδαϊσμοῦ. Σε τελική ἀνάλυση, το «ὑποτασέσθωσαν» των γυναικῶν δεν παραπέμπει μόνον, ὡπως συνήθως ἐκλαμβάνεται, στην ἀντίστοιχη ὑποχρέωση του ἀνδρός ἐναντι της γυναικός, να λειτουργήσει τρόπον τινά ο πρῶτος ως παιδαγωγός και «ρυθμιστής» της ὑπὲρ το μέτρον ἐπιθυμίας εκ μέρους της γυναικός, πράγμα που φαίνεται να ἐπιβάλλει ο εβραϊκός Νόμος μετὰ την Πτώση: «πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφή σου, και αὐτός σου κυριεύσει» [Γεν. 3,16], ἀλλά και σε ἕναν ἄλλο νόμο, «τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ» [Γαλ. 6,2], τον νόμο της Χάριτος [βλ. Ρωμ. 5,18-21], τον νόμο της αγάπης, της ἀμοιβαιότητας και της οἰκοδομῆς του ἄλλου.

Αὐτός ο νόμος, ο νόμος της αγάπης, δυστυχῶς παραβιάζεται ἀπό ἄνδρες κι ἀπό γυναῖκες, κάθε φορά που ἐκουσίως ή ἀκουσίως στερεῖ το δικαίωμα του λόγου ο ἕνας ἀπὸ τον ἄλλο, κάθε φορά που ἐμποδίζεται η ἀληθινή φωνή του (και η αἰτία της) να ἀκουσθεῖ, κάθε φορά που ὑπερισχύει του Ευαγγελίου το ἐγωιστικό μας θέλημα, κάθε φορά που κυριαρχικά ἐνστικτα, ἤθη βάρβαρα, συνήθειες κακές του παρελθόντος, προκαταλήψεις, διακρίσεις και φοβίες, συμφέροντα, μόδες και ἰδεολογίες μετροῦν περισσότερο ἀπ' τον ἄνθρωπο, κάθε φορά που διστάζουμε να συμφιλιωθούμε με την ἐλευθερία μας, κάθε φορά που με την ὀλιγοπιστία μας ἐπιτρέπουμε στην ἀνομία να παγώνει την ἐλπίδα και στις ἀδυναμίες μας να καθιστοῦν ἀσκοπη την «ἀγάπη τῶν πολλῶν» [Ματθ. 24, 12]. Σε τελευταία ἀνάλυση, μόνον ὁποῖος γνωρίζει κι ἐφαρμόζει αὐτόν το νόμο κατέχει την ἀληθινή, την κατά Θεόν σοφία. Μόνον ὁποῖος σέβεται βαθιά και ουσιαστικά τον ἄλλο κερδίζει τα «δικαιώματά» του ἀπὸ τον ἄλλο, ἔχει δικαίωμα στον ἄλλο, συγκεφαλαιώνει στο πρόσωπό του ὅλα τα δικαιώματά του και τα δικαιώματα του ἄλλου. Μόνον εκείνος ο ὁποῖος ἀγαπά και γνωρίζει πράγματι να κοινωνεῖ, ν' ἀκούει στο βάθος και να κατανοεῖ μπορεί να συνειδητοποιήσει, τόσο στο λόγο ὅσο και στη σιωπή, τόσο στη δόξα ὅσο και στην ἐκούσια ἀτιμία [βλ. Β΄ Κορ. 6,8], τόσο στη δύναμη ὅσο και στην ἀδυναμία, την ἐλευθερία που ἔχει δοθεῖ στους χριστιανούς, ἄνδρες και γυναῖκες, χωρίς διακρίσεις και περιορισμούς, την ἐλευθερία του Πνεύματος, η οποία χαρίστηκε σε ὅλους διά της Εκκλησίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

[Περὶσσότερα βλ. και στις μελέτες μας «Γυναῖκες και δικαίωμα λόγου στην πρωτοχριστιανική κοινωνία της Κορίνθου: Ἐρμηνεία της περί σιγῆς των γυναικῶν παύλειας προτροπῆς (Α΄ Κορ. 14,34)», στον τόμο: *Πρακτικά Γ΄ Παγκορινθιακοῦ Συνεδρίου* [ἐπιμ. Σ. Χαβιάρα-Καραχάλιου], Ἴδρυμα Κορινθιακῶν Μελετῶν, Κιάτο 2009, σ. 273-279· και «Γυναῖκες και ἐγκράτεια λόγου: Ἐρμηνευτική προσέγγιση του Α΄ Κορ. 14,34», στον τόμο: *Αγία Γραφή και Αρχαῖος Κόσμος. Τιμητικός Τομος στον Ομ. Καθηγητὴ Ἰωάννη Γαλάνη*, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 321-347.] ◉

ΤΑ ΝΕΑ ΜΑΣ

Ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Δέδες συνομιλεί με τον κ. Μιχ. Μαρινό στο προαύλιο της Αγ. Φωτεινής.

Στη Σχολή μας, μπροστά από το γραφείο των καθηγητών.

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

22 Μαΐου στην Κόρινθο, εορτή της Αγίας Φωτεινής. Για εμάς τους αποφοίτους της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου μέρα λαμπρή. Γιορτάζει το παρρεκλήσιο της Σχολής, ο ναός που στέγαζε τις ελπίδες μας, η Σαμαρείτιδα που μας κρατούσε κάτω από τη σκέπη της και μας ευλογούσε. Τέτοια μέρα γιόρταζε όλη η Σχολή και φορούσε τα καλά της!

Φέτος δεν ήταν ο Δεσπότης (απουσίαζε λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων εκτός νομού), υπήρχαν όμως ιερείς με προεξάρχοντα τον π. Γρηγόριο Θεοδώρου, καθώς και ένας μεγάλος αριθμός αποφοίτων της Σχολής, από διάφορα μέρη της χώρας μας, που δε σταματούσαν να θυμούνται... Να θυμούνται μέρες που ο χρόνος τις έκανε ωραίες και έμειναν χαραγμένες στη μνήμη. Είδαμε και πολλούς παλαιούς αποφοίτους, κληρικούς και λαϊκούς, και μάλιστα κάποιους που είχαμε πολύ καιρό να δούμε. Μάλιστα ένας απ' αυτούς, που μόλις είχε αφιχθεί από την Αμερική, έσπευσε να έλθει στη συνάντησή μας, παρόλο που ήταν άγρυπνος. Παρών κι αυτή τη φορά ήταν ο καθηγητής μας κ. Γιάννης Σταυρόπουλος. Συγκεντρωθήκαμε λοιπόν «εκ δυσμών και βορρά και θαλάσσης και εώας» για να κλίνουμε γόνυ ευλαβείας μπροστά στην Αγία που για επτά ολόκληρα χρόνια υπήρξε η προστάτιδά

μας και τόνωνε τις ελπίδες μας σε μια δύσκολη και κρίσιμη περίοδο της ζωής μας.

Ευχάριστη έκπληξη για όλους μας ήταν ο Αντιπεριφερειάρχης Πελοποννήσου για την Κορινθία, ο κ. Δέδες. Το επώνυμό του γνωστό και η μορφή του οικεία. Όταν μάθαμε ότι ήταν ο γιος του πολύ αγαπητού μας Διαχειριστή της Σχολής Αθανάσιου Δέδε, η συγκίνηση ήταν μεγάλη. Κι αυτός ένιωθε κατασυγκινημένος και έκανε σαν παιδί συζητώντας με όλους και αφηγούμενος περιστατικά από το παρελθόν. Παρών, όπως κάθε χρόνο, και ο διάσημος πλέον και πολυβραβευμένος Διευθυντής της ονομαστής Χορωδίας της Κορίνθου και της Χορωδίας του ΟΤΕ κ. Αλέκος Παπαγιαννόπουλος, που πάντοτε εκφράζεται πολύ θετικά και με περίσσια αγάπη για τη Σχολή μας.

Η Ακολουθία της εορτής τελείωσε, αφού προηγήθηκε το καθιερωμένο μνημόσυνο για τους εκλιπόντες, τον ιδρυτή της Σχολής Αρχιεπίσκοπο Δαμασκηνό, τους Μητροπολίτες, τους ιερείς, τους καθηγητές μας και ένα μεγάλο αριθμό συμμαθητών και φίλων που αναπαύονται τώρα στην αγκαλιά του Θεού.

Στη συνέχεια, κατά τα καθιερωμένα, επισκεφθήκαμε τη Σχολή μας (που τώρα λειτουργεί ως Περιφέρεια Πελοποννήσου), όπου μας δεξιώθηκε ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Δέδες και μας

μίλησε με πολύ θερμά λόγια. Ανταπάντησε ο Πρόεδρος της Ένωσής μας κ. Ψυχογιός και τον ευχαρίστησε. Εκεί βρισκόταν και ο γιος του αιμνήστου καθηγητή μας των Τεχνικών και Γραμματέα της Σχολής κ. Σαρρή, Νίκος, που κάθε χρόνο μάς υποδέχεται με πολλή καλοσύνη και αγάπη. Αφού περιηγήθηκαν τους χώρους της Σχολής μας, αποχωρήσαμε συγκινημένοι για το κέντρο, όπου θα συνεστιαζόμασταν. Βρισκόταν στην περιοχή του «Αγ. Γιώργη» και είχε μια καταπληκτική θέα στον Κορινθιακό.

Το ωραίο περιβάλλον, το πλούσιο φαγητό και το κρασάκι ανέβασαν τον ενθουσιασμό. Ο συμμαθητής και μέλος του Δ.Σ. κ. Γεώργιος Γιαννακόπουλος αναδείχτηκε σε... τρομερό DJ και μας πρόσφερε πολύ ωραία τραγούδια σε υπέροχες εκτελέσεις! Δεν άργησε να στηθεί ο χορός. Η συμμετοχή πολύ μεγάλη και το κέφι αμείωτο.

Διακρίθηκαν πολλοί για τις χορευτικές τους ικανότητες και απέσπασαν δικαιολογημένα το θαυμασμό όλων μας. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους... πρωταθλητές: οι ιερείς Μιχάλης Αντωνόπουλος και Ιωάννης Ντούλης, ο Δημ. Σπρέκος, ο Μανόλης Τρανούδης, ο Γ. Γιαννακόπουλος, η κα Ψυχογιού (πήρε άριστα στο ζεϊμπέκικο) και ο ίδιος ο Πρόεδρός μας. Κανείς δεν ήθελε να φύγει!

Όλα εξελίχθηκαν υπέροχα. Ήμασταν 95 άνθρωποι αδελφωμένοι, που

Ο χορός καλά κρατεί!

Ο Μ. Τρανούδης και π. Μ. Αντωνόπουλος χόρευαν ασταμάτητα...

τους ένωνε το κοινό παρελθόν και που εκδήλωναν ευγενικά συναισθήματα χωρίς σκοπιμότητες και υποκρισία.

Φύγαμε αργά το μεσημέρι κατενθουσιασμένοι για τα σπίτια μας. Να ένα απ' τα μεγάλα δώρα που μας άφησε η Σχολή: η ανυπόκριτη αγάπη και οι παντοτινοί δεσμοί φιλίας!

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΒΟΙΩΤΙΑ

Έπειτα από πρόσκληση του Σεβασμιωτάτου Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεωργίου (Ματζουράνη), αποφοίτου της Σχολής μας, το Σάββατο 4 Ιουνίου η Ένωσή μας οργάνωσε εκδρομή στη Βοιωτία. Έλαβαν μέρος 35 απόφοιτοι της Σχολής, και το πρωί επιβιβαστήκαμε στο πούλμαν του συμμαθητή μας Δ. Φαραού και ξεκινήσαμε. Η δια-

δρομή ήταν υπέροχη, ο καιρός ηλιόλουστος και η διάθεση όλων πολύ ευχάριστη, γιατί θα μας δεχόταν για δεύτερη φορά ένας συμμαθητής που δείχνει άπειρη αγάπη για όλους μας.

Η πρώτη στάση έγινε στον Ορχομενό, στο μοναστήρι της «Παναγίας της Σκριπούς», που σήμερα λειτουργεί ως ενοριακός ναός. Μας υποδέχτηκε ο εφημέριος του ναού π. Χαράλαμπος Χατζηχαράλαμπος και μας ξενάγησε με περίσσια αγάπη και καλοσύνη στο ιστορικό αυτό μνημείο της Ορθοδοξίας. Εκεί μάθαμε ότι η Σκριπού είναι μία απ' τις δυο συνοικίες του Ορχομενού και ότι βρισκόμαστε μέσα σε ένα ναό του 9ου αιώνα (το αρχαιότερο βυζαντινό μνημείο της Βοιωτίας και από τα σημαντικότερα της

Ελλάδας), που χτίστηκε από τον Λέοντα, πρωτοσπαθάριο της φρουράς του βυζαντινού αυτοκράτορα. Ο ναός έχει τρισυπόστατο Άγιο Βήμα και είναι αφιερωμένος στην Παναγία και στους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Ανήκει στον τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο, είναι μεγάλος σε διαστάσεις και διακοσμημένος με περισσή πολυτέλεια (από έτοιμο αρχαίο υλικό).

Πολύ μεγάλη εντύπωση μας έκαναν οι τέσσερις ανάγλυφες μνημειακές επιγραφές στις εξωτερικές πλευρές του ναού, όπου δίνονται πολλές πληροφορίες (εκεί αναφέρεται και το έτος κτίσεως και ο χορηγός Λέων), και πολύ μεγαλύτερη το κατακόρυφο ηλιακό ρολόι, αναφορά στην αιώνια ζωή, το ωραιότερο από όλα τα βυζαντινά ρολόγια της Ελλάδος. Ο ναός πανηγυρίζει τρεις φορές το χρόνο: στις 15 Αυγούστου, στις 23 του ίδιου μήνα και στις 10 Σεπτεμβρίου, ημέρα που ο Ορχομενός και οι κάτοικοί του σώθηκαν από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής, που ήθελαν να κάψουν την πόλη και να εκτελέσουν τους κατοίκους της για αντίποινα. Σε όλη τη διάρκεια της ξενάγησης τα μάτια μας δε χόρταιναν να βλέπουν παλαιές εικόνες και εξαίσιες τοιχογραφίες. Βγήκαμε έξω και απολαύσαμε τον υπέροχο χώρο της αυλής του παλιού μοναστηριού.

Στη συνέχεια επιβιβαστήκαμε στο πούλμαν και ξεκινήσαμε για τις υπώρειες του Παρνασσού με ξεναγό τον

Όσοι βρεθήκαμε μπροστά στο λιοντάρι της Χαιρώνειας.

Το μοναστήρι της Σκριπούς.

Μέσα στην εκκλησία της Παναγίας της Σκριπούς παρακολουθούμε την ξενάγηση από τον εφημέριο του ναού.

ιερέα π. Αριστείδη Κεφάλα, εφημέριο του Ι. Ν. Οσίου Λουκά Χαιρώνειας, που μας είχε στείλει ο Σεβασμιώτατος. Πέρασαμε τη Δαύλεια και σκαρφαλώσαμε ψηλά. Η διαδρομή ήταν υπέροχη, γεμάτη έλατα. Φτάσαμε σε ένα σημείο, όπου η φύση μάς έδειξε την αληθινή της ομορφιά. Εκεί βρίσκεται το μοναστήρι της Ιερουσαλήμ, του 11ου αιώνα, που είναι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Από το 18ο αιώνα υπάγεται στη Μονή του Όρους Σινά για λόγους οικονομικούς (προστασία της κτηματικής του περιουσίας). Καταστράφηκε από επιδρομές Αλβανών κατά την επανάσταση του 1770. Κατά την περίοδο της Επανάστασης του 1821 η μονή τροφοδοτούσε και ανεφοδιάζε τους εξεγερμένους της Στερεάς Ελλάδος.

Στη μάχη της Αράχοβας του 1826 η νίκη εξασφαλίστηκε εξαιτίας μηνύματος που έστειλε ο ηγούμενος της μονής στον Γεώργιο Καραϊσκάκη για τις κινήσεις 2.000 Τουρκαλβανών στην περιοχή. Το μοναστήρι περικλείεται από πολύ ισχυρό τείχος, που θυμίζει μεσαιωνική οχύρωση. Στην εσωτερική πλευρά του τείχους υπάρχουν τα κελιά των μοναχών. Ο ναός της Παναγίας στο κέντρο του συγκροτήματος είναι αξιόλογος. Εκεί συναντήσαμε τη φιλόξενη ηγουμένη Χριστοδούλη, η οποία μας ξενάγησε λεπτομερικά και απάντησε στις απορίες μας. Ήταν πια μεσημέρι και ο Σεβασμιώτατος περίμενε.

Έτσι πήραμε κατεύθυνση για τη Λιβαδειά, έδρα της Μητρόπολης Θηβών και Λεβαδείας. Κατεβήκαμε και πήραμε τον πεζόδρομο, όπου μας περίμενε μια ευχάριστη έκπληξη: ο Σεβασμιώτατος στεκόταν όρθιος στο δρόμο και κρατούσε για τον καθένα ένα λουλούδι! Μας ασπάστηκε έναν έναν ξεχωριστά και ξεχείλιζε από συγκίνηση και χαρά. Το ίδιο κι εμείς. Η συνάντηση ήταν συγκινητική. Κάθε τόσο αναγνώριζε συμμαθητές και φίλους και έφερνε στο νου του περιστατικά από τη ζωή στη Σχολή και γελούσε λάμποντας ολόκληρος. Μας οδήγησε σε εστιατόριο της περιοχής, όπου μας παρέθεσε πλούσιο γεύμα. Η διάθεση ήταν υψηλή. Πρώτος ο Σεβασμιώτατος θυμήθηκε πολλά γεγονότα, σοβαρά και φαιδρά, και όλοι συμφωνήσαμε ότι η ζωή στη Σχολή δεν ήταν και τόσο ρόδινη. Επικρατούσε τέτοια πειθαρχία, που ο Σεβασμιώτατος μας είπε ότι στο στρατό πέρασε τη θητεία του χωρίς να το καταλάβει, αφού στη Σχολή τα πράγματα ήσαν πολύ χειρότερα (από πλευράς πειθαρχίας βέβαια)! Είπαμε πολλά, για τους καθηγητές μας, τους διευθυντές, το προσωπικό και τους συμμαθητές μας, γελάσαμε, συγκινηθήκαμε, ξεσπάσαμε. Όλα ήσαν πολύ ωραία μα ο χρόνος κυλούσε αδυσώπητος.

Αποφασίσαμε να επισκεφθούμε το Ίδρυμα, όπου φιλοξενείται βαριά άρρωστος ο πρώην Επίσκοπος Χριστουπόλεως Πέτρος Δακτυλίδης, απόφοι-

τος της Σχολής. Στο πούλμαν και ο Σεβασμιώτατος στη θέση του συνοδηγού, να μας ξεναγεί με δεινότητα ξεναγού στη διάρκεια της διαδρομής! Φτάσαμε στο Ίδρυμα.

Η πρώτη εντύπωση άριστη. Ένα τέλειο αρχιτεκτονικά κτίριο μέσα σε ένα ωραίο φυσικό περιβάλλον. Όταν όμως μπήκαμε, όλοι εντυπωσιαστήκαμε και εκστατικοί ζητούσαμε πληροφορίες από τον Σεβασμιώτατο. Το Ίδρυμα κτίστηκε και παραδόθηκε στη σημερινή του μορφή από τον νυν Αρχιεπίσκοπο Αθηνών κ. Ιερώνυμο ύστερα από πάρα πολλές προσπάθειες. Οι προδιαγραφές του είναι ευρωπαϊκές και στεγάζει Γηροκομείο ανδρών και γυναικών, Άσυλο Ανιάτων και Κέντρο για παιδιά με ειδικές ανάγκες-δεξιότητες. Ο εξοπλισμός ήταν τέλειος και όλοι οι χώροι έλαμπαν από καθαριότητα. Το προσωπικό άψογο και η φιλοξενία αξιοθαύμαστη. Μας πρόσφεραν καφέδες και άφθονα γλυκίσματα.

Ο Σεβασμιώτατος, στη συνέχεια, μας οδήγησε στο σαλόνι, όπου είχαν μεταφέρει σε αναπηρικό καροτσάκι τον πολύ αγαπητό σε όλους μας θεοφιλέστατο Επίσκοπο Χριστουπόλεως Πέτρο. Συγκινηθήκαμε (πολλοί δακρύσαμε) με τη χαρά του και την προσπάθεια που έκανε να μας αναγνωρίσει, μια προσπάθεια δύσκολη, αφού η ασθένειά του έχει προχωρήσει. Όταν όμως αναγνώριζε μερικούς, γελούσε σαν μικρό παιδί και τους έσφιγγε δυνατά το χέρι! Πήραμε την ευχή του και

Ο Σεβασμιώτατος μας υποδέχτηκε με άνθη.
Εδώ με τον Πρόεδρο της Ένωσης κ. Αθ. Ψυχογιό.

ευχηθήκαμε στον Ύψιστο να του δίνει δύναμη για να ξεπεράσει το μαρτύριό του.

Περιηγηθήκαμε και το υπόλοιπο κτίριο, κι επισκεφθήκαμε τους γέροντες, που έσπευδαν ν' αγκαλιάσουν το Δεσπότη τους και ν' ακούσουν απ' αυτόν δυο γλυκά λόγια. Για τον καθένα είχε και κάτι καινούργιο να πει, αλλά και να προσφέρει το πατρικό του χάδι. Ήταν τόσο συγκινητικές αυτές οι σκηνές που ξετυλιγόταν μπροστά μας, μια ανταπόδοση της μεγάλης αγάπης και φροντίδας του ποιμένα από τους ευεργετημένους γέροντες. Μακάρι ο Θεός να του χαρίζει χρόνια και να παραμείνει τόσο απλός όσο τον είδαμε σήμερα.

Η επίσκεψη τελείωσε. Είχε βασιλέψει πια ο ήλιος και ήρθε η στιγμή του αποχωρισμού. Αφού τον ευχαριστήσαμε μέσα από την καρδιά μας για όσα μας πρόσφερε, αποχαιρέτησαμε τον Σεβασμιώτατο και του ευχηθήκαμε να εκπληρώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την αποστολή του για τη σωτηρία των ψυχών και τη δόξα του Θεού.

Είθε η θεοκίνητη σκέψη του και η καρδιά του, η πάλλουσα για τον Χριστό και το συνάνθρωπο, να ωθούν τη βούλησή του πάντοτε στην επιτέλεση του καλού. Πήραμε την ευλογία του για το καλό κατευόδιο και με την ευχή του φτάσαμε στο σπίτι μας κι αρχί-

σαμε να διηγούμαστε στους οικείους μας όλες εκείνες τις υπέροχες στιγμές που ζήσαμε αυτή τη μέρα.

Το θαύμα της Παναγίας στον Ορχομενό (10 Σεπτεμβρίου 1943)

Στις 8 Σεπτέμβρη του 1943 οι Ιταλοί συνθηκολόγησαν και στην αρχή αρνήθηκαν να παραδώσουν τον οπλισμό τους στους συμμάχους τους Γερμανούς. Τότε η περιφερειακή οργάνωση του Ε.Α.Μ. Ορχομενού θεώρησε ότι μπορούσε να επωφεληθεί και να παραλάβει αυτή τον ιταλικό οπλισμό.

Γ' αυτό παρακίνησε τους οπλισμένους και μη Ορχομενίους να κινηθούν προς τη Λιβαδειά. Οι Γερμανοί όμως κύκλωσαν και αφοπλίσαν τους Ιταλούς, κι όταν έμαθαν για τις προθέσεις των Ορχομενίων έστειλαν εναντίον τους την άλλη μέρα, 9 Σεπτέμβρη, απόσπασμα με τεθωρακισμένα.

Οι Ορχομενίοι, που είχαν φτάσει στο μεταξύ στο σταυροδρόμι του Αγίου Ανδρέα, ανέτοιμοι και ανοργάνωτοι καθώς ήταν, σκόρπισαν στη γύρω περιοχή με κατεύθυνση οι περισσότεροι τον απόμερο Διόνυσο. Οι Γερμανοί όμως συνέχισαν την κατάδιωξη με σκοπό να επιβάλουν αντίποινα στον Ορχομενό, όπως ήταν η συνηθισμένη τακτική τους.

Τη νύχτα της 9ης προς τη 10η Σεπτεμβρίου 1943, λίγα μέτρα πιο κάτω από την εκκλησία της Παναγίας, τα γερμανικά τανκς ακινητοποιήθηκαν χωρίς να υπάρχει κανείς φανερός λόγος. Όπως εξιστόρησε ο επικεφαλής του γερμανικού αποσπάσματος Όφμαν «την ώρα που τα τανκς προχωρούσαν, ακούστηκε μια γυναικεία φωνή πόνου και αγωνίας και μέσα σε μια φωτεινή νεφέλη εμφανίστηκε μια μεγαλόπρεπη γυναίκα, έχοντας σηκωμένο το χέρι σε απαγορευτική στάση, με αποτέλεσμα τα τανκς να ακινητοποιηθούν». Όταν ο Όφμαν είδε την εικόνα της Παναγίας, αναγνώρισε τη γυναίκα που είδε μπροστά του και καθήλωσε τα γερμανικά τανκς.

Μετά το τέλος του πολέμου ο ίδιος ο Όφμαν –με πολλούς από τους στρατιώτες του– επέστρεψε προσκυνητής στην Παναγία της Σκριπούς, χαρίζοντας στο ναό μια εικόνα με την αναπαράσταση του οράματός του. Από τότε σχεδόν κάθε χρόνο επέστρεφε, μέχρι το θάνατό του, για να προσκυνήσει στις 10 Σεπτεμβρίου.

Για το λόγο αυτόν η Παναγία της Σκριπούς, εκτός των άλλων ημερομηνιών, γιορτάζει και στις 10 Σεπτεμβρίου με λιτανεία και μεταφορά της εικόνας, στον τόπο που ακινητοποιήθηκαν τα τανκς.

Το γεγονός αυτό το ζουν έντονα οι κάτοικοι του Ορχομενού, πολλοί από τους οποίους ήταν μάρτυρες «που έζησαν τα γεγονότα, που είδαν να φτάνουν μέχρι την πύλη του Άδου, αλλά είδαν και την Παναγία μας να τους σώζει με την επέμβασή της τη θαυμαστή». ☉

(Από το ημερολόγιο της Μονής)

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ο ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΜΑΣ (1891-1949)

Του Μιχάλη Π. Καλλαρά

Ο Αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός (Παπανδρέου) υπήρξε μια εκκλησιαστική και πολιτική προσωπικότητα τεραστίου μεγέθους, που σε περιόδους πολύ δύσκολες για τη χώρα, αλλά και την Εκκλησία, προσέφερε σπουδαίες υπηρεσίες και άφησε τεράστιο εθνικό, εκκλησιαστικό και κοινωνικό έργο, τάσσοντας τον εαυτό του στην πρώτη γραμμή και αναλαμβάνοντας με επιτυχία ρόλους (πέρα και έξω από τα καθαρώς εκκλησιαστικά του καθήκοντα), που θα έβγαζαν την πατρίδα από τις επαναλαμβανόμενες κρίσεις και θα την οδηγούσαν στη σωτηρία: Μητροπολίτης Κορίνθου, Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος, Αντιβασιλεύς και, για ένα πολύ μικρό διάστημα, Πρωθυπουργός!

Και μόνο η απarıθμηση των αξιωμάτων που ανέλαβε και ο ρόλος που διαδραμάτισε είναι φυσικό ότι καταδεικνύουν μία δυναμική και πολυσχιδή προσωπικότητα. Κατά συνέπεια, και η απόπειρα του γράφοντος να ιστορήσει την προσωπικότητά του αποβαίνει πολύ δύσκολη. Από την άλλη, όμως, το θεωρεί καθήκον του και υποχρέωση, ως απόφοιτος της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, να αναφερθεί, έστω και εν ολίγοις, στον Ιδρυτή της και υπεύθυνο για την ένδοξη πορεία που διέγραψε η Σχολή μας στο Πανελλήνιο.

Η περίοδος 1891-1922

Γεννήθηκε στη Δορβιτσά Ναυπακτίας από τον Νικόλαο και τη Βασιλική Παπανδρέου. Οι γονείς του ήσαν ταπεινοί αλλά ευσεβείς άνθρωποι της υπαίθρου και ανάθρεψαν τον Δημήτριο (αυτό ήταν το κοσμικό του όνομα) ανάλογα. Τα παιδικά χρόνια ήταν δύσκολα και οι συνθήκες ζωής στην επαρχία αντίξοες. Χρειαζόταν πολύς αγώνας για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα και να ξεχωρίσει κάποιος. Ο ίδιος όμως είχε προικισθεί από τον Θεό με πληθωρικές δυνατότητες, τις οποίες αξιοποίησε θετικά για να επιπλεύσει και να διακριθεί.

Σπούδασε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού του και στο σχολείο του Πλατάνου και μετά το πέρας των σπουδών του γράφτηκε στο Γυμνάσιο της Καρδίτσας. Τη συντήρησή του ανέλαβε ο θείος του, Αρχιμανδρίτης Χριστόφορος Παπανδρέου, ηγούμενος της Μονής Κορώνης. Μετά το Γυμνάσιο, το 1908, κατέβηκε στην Αθήνα. Γράφτηκε στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και συγχρόνως και στην Ιατρική, την οποία εγκατέλειψε μετά δύο έτη σπουδών και ακολούθως φοίτησε στη Νομική. Ως φοιτητής υπήρξε άριστος και υποδειγματικός.

Μια σπάνια φωτογραφία του νεαρού Μητροπολίτη Κορίνθιας (από το αρχείο του Χ. Πρεδάρη, Κόρινθος).

Έλαβε πτυχίο με άριστα και από τις δυο Σχολές! Αυτή ήταν η επιβράβευση των μεγάλων του προσπαθειών. Η αγάπη του για τα γράμματα, η ευφυΐα και η εργατικότητα του γρήγορα τον ανέδειξαν.

Μετά τις σπουδές στο Πανεπιστήμιο, κατατάχθηκε στο στρατό. Υπηρέτησε ως λοχίας κατά την περίοδο των Βαλκανικών Πολέμων 1912-13, πολέμησε για την πατρίδα με ηρωισμό και αυτοθυσία, και έλαβε παράσημο «επ' ανδραγαθία». Την ημέρα της απελευθέρωσης της Θεσσαλονίκης, στις 26 Οκτωβρίου, μετείχε στους ευζώνους που μπήκαν πρώτοι στην πόλη και την απελευθέρωσαν!

Η μεγάλη του όμως πίστη στον Θεό και στην Εκκλησία αλλά και η καθολική αναγνώριση των προσόντων του τον έφεραν στους κόλπους της. Μετά το στρατό διορίστηκε Γραμματέας της Μητρόπολης Αθηνών. Τα πολιτικά πράγ-

ματα όμως τότε ήταν ρευστά. Η διαμάχη Βασιλιά και Βενιζέλου οδήγησε στον Εθνικό Διχασμό. Οι αδελφοκτόνες διαμάχες βενιζελικών και βασιλικών αποτελούσαν καθημερινό φαινόμενο. Καταξιωμένοι ηγέτες έχαναν τις θέσεις τους και λαιδορούνταν. Μετά τη λήξη του Διχασμού, το 1917, και την επάνοδο του Ελευθ. Βενιζέλου στην Αθήνα, απομακρύνθηκε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Θεόκλητος Μηνόπουλος και ορίστηκε τοποτηρητής ο Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος Ευθύμιος, στενός φίλος του θείου του Δαμασκηνού, Χριστόφορου, ο οποίος τον χειροτόνησε Διάκονο και αμέσως μετά Αρχιμανδρίτη! Νέος Μητροπολίτης Αθηνών εκλέγεται ο Μελέτιος Μεταξάκης, που τον διορίζει ηγούμενο των Μονών Πετράκη και Πεντέλης, που τότε ήσαν ενωμένες. Στα νέα του καθήκοντα διέπρεψε, αναδεικνύοντας την εργατικότητά του και τις εξαιρετικές διοικητικές του ικανότητες, αποκτώντας συνάμα ακόμα μεγαλύτερη φήμη.

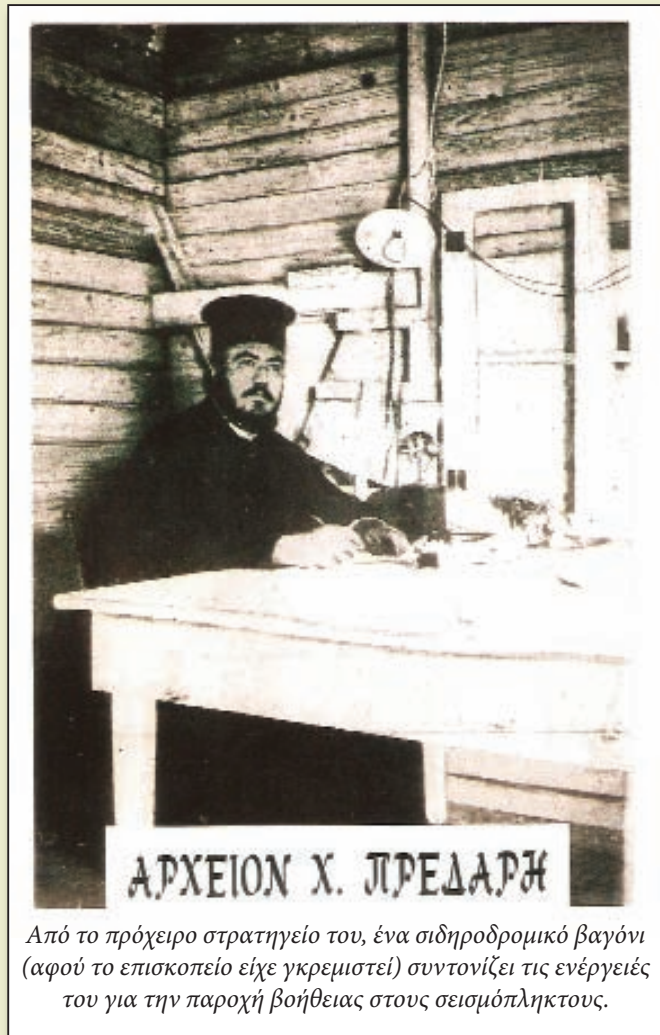
Η μεγάλη μόρφωσή του, η συνετή διοίκηση και η δραστηριότητά του ως ηγούμενου έχει τα αποτελέσματά της: του αναθέτουν να μεταβεί στο Άγιον Όρος με σκοπό να συντάξει τον Καταστατικό Χάρτη, σύμφωνα με το άρθρο 68 της Συνθήκης των Βερολίνου, που θα καθόριζε τις σχέσεις των Ιερών Μονών με το κράτος, και μέσα από τον οποίο θα κατοχυρωνόταν η ελληνικότητα των Μονών του Αγίου Όρους έναντι των διεκδικήσεων άλλων ορθόδοξων κρατών. Η αποστολή του στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία και έπαυσαν πλέον οι παράλογες αξιώσεις των άλλων κρατών.

Μετά την επιστροφή του από το Άγιον Όρος, διηύθυνε το περιοδικό «Ιερός Σύνδεσμος» και μαζί με άλλους κληρικούς ίδρυσε την «Παγκληρική Ένωση Ελλάδος», έναν οργανισμό που είχε σκοπό την εξύψωση του μορφωτικού επιπέδου των Ελλήνων κληρικών. Μάλιστα διετέλεσε Πρόεδρός της κατά την πρώτη τριετία.

Μητροπολίτης Κορινθίας

Το 1922 πληρώθηκαν έξι κενές θέσεις Μητροπολιτών. Ανάμεσα στους νέους Μητροπολίτες διακρίνεται και το όνομα του Δαμασκηνού, στον οποίο ανατίθεται η διαποίμανση της Αποστολικής Εκκλησίας της Κορίνθου, σε ηλικία 31 ετών. Κατά τη διάρκεια της αρχιερατείας του στην εν λόγω Μητρόπολη, διακρίθηκε για τις πλούσιες εκκλησιαστικές και διοικητικές αρετές του στην οργάνωση, στην ορθή διαποίμανση, στο κήρυγμα και στη διδασκαλία του Θείου Λόγου. Είχε πίστη και ζήλο και ακριβή συνείδηση των καθηκόντων του, και γνώριζε να καθηγηγεί τους πιστούς «εις νομάς σωτηρίου».

Ο λαός της Κορινθίας τον αγάπησε πολύ και τον έκανε ίνδαλμά του, γιατί ήταν ειλικρινής, έντιμος, σώφρων, προσιτός σε όλους, μορφωμένος, εργατικός, εύστροφος, αποφασιστικός και μεθοδικός στις κινήσεις του. Γι' αυτές του τις αρετές έγινε γνωστός στο Πανελλήνιο. Είναι άξιο απορίας το πώς κατόρθωσε να πραγματοποιήσει τόσο και τέ-

Από το πρόχειρο στρατηγείο του, ένα σιδηροδρομικό βαγόνι (αφού το επισκοπείο είχε γκρεμιστεί) συντονίζει τις ενέργειές του για την παροχή βοήθειας στους σεισμόπληκτους.

τοιας ποιότητας έργο σε λίγα χρόνια! Όμως ήξερε να καθοδηγείται σωστά από το ένστικτό του και να εκμεταλλεύεται στο έπακρο τις αρετές του. Κορυφαίο μέλημά του η ανέγερση του λαμπρού Μητροπολιτικού Ναού του Αποστόλου Παύλου στην Κόρινθο. Επιτέλους, η Κόρινθος μπορούσε πλέον να καυχάται γι' αυτό το έργο. Είχε τιμήσει τον Ιδρυτή της Εκκλησίας της, όπως αρμοζε. Παράλληλα χτιζόταν το μεγαλόπρεπο κτίριο της Ιερατικής Σχολής, που άρχισε να λειτουργεί τον Οκτώβριο του 1924 ως Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο για την άνοδο του επιπέδου του εφημεριακού κλήρου και το επίσης μεγαλόπρεπο επισκοπικό μέγαρο και άλλα ευαγή ιδρύματα.

Ωστόσο, μια πολύ μεγάλη καταστροφή έμελλε να πλήξει την Κορινθία τη νύχτα της Κυριακής 22ας Απριλίου του 1928. Ήταν ένας πολύ ισχυρός σεισμός 6,3 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ, που μεταμόρφωσε την Κόρινθο, το Λουτράκι και τις γύρω περιοχές κυριολεκτικά σε ερείπια. Σχεδόν όλα τα κτίρια καταστράφηκαν, και ό,τι έμενε όρθιο ισοπεδώθηκε από ισχυρότατο μετασεισμό την επόμενη νύχτα. Ερήμωση, πανικός, ανέχεια κλυδώνιζαν την πρωτεύουσα και τις επαρχίες του νομού. Πολλοί άστεγοι, τρομαγμένοι και νηστικοί, περιφέρονταν ανάμεσα σε τεράστιους όγκους χωμάτων ζητώντας βοήθεια.

Κάτι τέτοιες στιγμές είναι απαραίτητη η παρουσία ενός ηγέτη, που θα έχει την εμπιστοσύνη των πολιτών, ο οποίος με την πληθωρική του προσωπικότητα θα μπορέσει να αναλάβει την ευθύνη και να βρει τις κατάλληλες λύσεις. Στη δύσκολη αυτή συγκυρία, διακρίθηκε άξιος ηγέτης ο Δαμασκηνός. Έδειχνε πως ήταν φτιαγμένος από τη στόφα των μεγάλων ηγετών, που ξέρουν την τέχνη να καθοδηγούν το λαό προς την πρόοδο. Δε δειλίασε ο Δαμασκηνός! Αντίθετα, οι σεισμοί έγιναν η αφορμή για να αξιοποιηθούν τα πληθωρικά του προσόντα και να φανεί η πολυδιάστατη προσωπικότητά του. Απομακρύνθηκε από το γκρεμισμένο επισκοπείο του και χρησιμοποίησε ένα σιδηροδρομικό βαγόνι σαν μητροπολιτικό αλλά και επιτελικό γραφείο. Από εκεί διηύθυνε όλες τις προσπάθειες για βοήθεια. Τέθηκε επικεφαλής του Αυτόνομου Οργανισμού Σεισμοπλήκτων Κορινθίας, έκτισε πρόχειρα καταλύματα, τοποθέτησε σκηνές για να στεγάσει άστεγους, οργάνωσε συσσίτια, μοίρασε ρούχα, παπούτσια, κουβέρτες και, χωρίς να χάσει καιρό, έσπευσε να ζητήσει βοήθεια από το κράτος και διάφορους άλλους φορείς.

Ήταν πραγματικά αξιοθαύμαστη η τιτάνια προσπάθειά του να απαλλάξει από τον πόνο τους κατοίκους.

Δεν έφθαναν όμως οι πενιχροί πόροι που διέθετε. Γι' αυτό πήρε την απόφαση να μεταβεί στις ΗΠΑ και να ζητήσει βοήθεια από τους εκεί ομογενείς. Έφτασε τον Οκτώβρη του 1928 και ηγήθηκε σταυροφορίας για την εξασφάλιση χρημάτων. Τα πολιτικά πάθη, όμως, δεν άφησαν πολλούς ομογενείς να προσφέρουν βοήθεια. Υπήρχαν εκεί οξυτάτες αντιπαραθέσεις, επειδή ήταν Πρωθυπουργός της Ελλάδας ο Βενιζέλος! Αυτοί που τον αγαπούσαν αποτελούσαν τη βενιζελική μερίδα, ενώ οι αντίπαλοί τους συντάσσονταν με το βασιλιά. Ο Εθνικός Διχασμός είχε επηρεάσει και την ελληνική ομογένεια! Επικρατούσε λοιπόν μεγάλη αναστάτωση και στα εκκλησιαστικά πράγματα της Αμερικής. Ο Δαμασκηνός ανέλαβε πολλές πρωτοβουλίες για συναδέλφωση των αντιμαχόμενων παρατάξεων και στο τέλος συνέταξε εμπεριστατωμένη έκθεση για την κατάσταση. Εκεί φάνηκε η σύνεση και η αποφασιστικότητά του, από τα όσα καιρία μέτρα υποδείκνυε για τη λύση του προβλήματος.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο (Πατριάρχης ήταν ο Φώτιος Β'), επωφελούμενο από την παραμονή του στις ΗΠΑ και εκτιμώντας τις αρετές του, τον όρισε Έξαρχο με την εντολή να συμβιβάζει τις αντιμαχόμενες μερίδες των εκεί Ορθοδόξων χριστιανών και να εξομαλύνει τις σχέσεις τους. Και σ' αυτή την αποστολή ο Δαμασκηνός τα κατάφερε. Η Εκκλησία της Αμερικής ειρήνευσε, η ενότητα αποκαταστάθηκε και δόθηκαν λύσεις στα προβλήματα που όξυναν την κατάσταση. Οι διαφωνούντες Έλληνες επισκοποι της Αμερικής δέχτηκαν να τοποθετηθούν σε επισκοπές της ελεύθερης Ελλάδας. Με δική του εισήγηση η ενδημούσα Πατριαρχική Σύνοδος εξέλεξε Αρχιεπίσκοπο Β. και Ν. Αμερικής τον μέχρι τότε Μητροπολίτη Κερκύ-

Ο Πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος θέτει τον θεμέλιο λίθο της πρώτης οικίας στην Κόρινθο, παρουσία του Μητροπολίτη Κορίνθου Δαμασκηνού.

ρας και μετέπειτα Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα.

Η επιτυχημένη δράση του Δαμασκηνού στην Αμερική του προσέδωσε ακόμα μεγαλύτερο κύρος.

Επέστρεψε από τις ΗΠΑ, αφού, παρ' όλες τις δυσχέρειες, συγκέντρωσε αρκετά χρήματα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την προγραμματισμένη ανοικοδόμηση της Νέας Κορίνθου, του Λουτρακίου και άλλων περιοχών που επλήγησαν από το σεισμό. Μάλιστα, ο ίδιος κάλεσε στην Κόρινθο τον Ελευθέριο Βενιζέλο στις 27 Οκτωβρίου 1929, να θέσει τον θεμέλιο λίθο της πρώτης οικίας μετά τους σεισμούς.

Από τα πρώτα μελήματά του ήταν να ξαναχτίσει το ναό του Αποστόλου Παύλου, που είχε γκρεμιστεί από το σεισμό. Κάλεσε λοιπόν προς τούτο ένα διακεκριμένο αρχιτέκτονα από την Ήπειρο, τον Αριστοτέλη Ζάχο, για να σχεδιάσει το ναό. Ο Ζάχος το έκανε το 1930, βοηθούμενος από τον Κορίνθιο αρχιτέκτονα Νικόλαο Κοτσερώνη. Αφού ολοκληρώθηκαν τα έργα, ο ναός εγκαινιάστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 1936 από τον Δαμασκηνό. Ο νέος ναός είναι λαμπρότερος του προηγούμενου, μνημειώδης, εντυπωσιακός, χτισμένος με αντισεισμικά υλικά. Ανήκει στον βυζαντινό ρυθμό με αρκετά μοντέρνα στοιχεία και πολλούς βοηθητικούς χώρους (Βαπτιστήριο, Εξομολογητήριο, Διακονικό, γραφεία ιερών κ.ά.). Έχει επίσης και ένα

Το πρώτο κτίριο της Σχολής που χτίστηκε το 1924.

πολύ υψηλό καμπαναριό, που δεσπόζει μέχρι σήμερα σε ολόκληρη την πόλη.

Στο μεταξύ, ο Δαμασκηνός διορίστηκε Οικονομικός Επίτροπος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Πρόεδρος στον «Οργανισμό Διοικήσεως Εκκλησιαστικής Περιουσίας» και στο Ταμείο Ασφαλίσεως Κληρικών Ελλάδος (ΤΑΚΕ).

Η ίδρυση της Εκκλησιαστικής Σχολής

Κύριο, επίσης, μέλημα του νεαρού Μητροπολίτη Κορινθίας ήταν από την αρχή της θητείας του η ίδρυση Εκκλησιαστικού Φροντιστηρίου για την άνοδο του μορφωτικού

επιπέδου του εφημεριακού κλήρου, που βρισκόταν σε πλήρη αμάθεια. Μέχρι τότε προσέρχονταν στην ιερωσύνη απόφοιτοι του Δημοτικού Σχολείου και πολλές φορές άνθρωποι που δεν είχαν πάρει καν απολυτήριο! Η κατάσταση ήταν ζοφερή. Γι' αυτό, από την αρχή της θητείας του, ίδρυσε τη Σχολή. Οι μεγάλοι σεισμοί όμως κατέστησαν ακατάλληλο το κτίριο (είχε διαρραγεί επικίνδυνα), του οποίου μόλις είχε αποπερατωθεί η ανοικοδόμηση, και διεκόπη η λειτουργία του.

Μεταξύ των ετών 1931-34, στη θέση του παλαιού κτιρίου οικοδομήθηκε το εντυπωσιακό –πράγματι– κτίριο της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου. Στην ουσία αυτό είναι ένα σύμπλεγμα κτιρίων, δομημένο με αντισεισμικό τρόπο, με στοιχεία βυζαντινής αρχιτεκτονικής που εκφράζεται με μοντέρνο τρόπο (τετράλοβα και δίλοβα ανοίγματα κ.ά.).

Σχεδιάστηκε από τον σπουδαίο Κορινθίο αρχιτέκτονα-μηχανικό Νικόλαο Κοτσερώνη και έγινε ωραιότερο από το προηγούμενο. Για το έργο αυτό σεμνύνεται δίκαια ολόκληρη η Κορινθία μέχρι και σήμερα.

Η προσφορά της Σχολής υπήρξε ανεκτίμητη. Σ' αυτό το κτίριο, που έμελλε να μετατραπεί σε μια σπουδαία πνευματική κυψέλη η οποία έσφυζε από ζωή και δημιουργία, βρήκαν στέγη και διατροφή χιλιάδες σπουδαστές, που με τη βοήθεια σοφών διδασκάλων κατόρθωσαν να διαδραματίσουν σπουδαίους ρόλους στην εκκλησιαστική και στην ευρύτερη κοινωνία. ☉

Ε' ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΠΑΥΛΕΙΑ

Και αυτή τη χρονιά οι εορταστικές εκδηλώσεις προς τιμήν του Αποστόλου των Εθνών και Ιδρυτού της Εκκλησίας της Κορίνθου Αποστόλου Παύλου ήταν λαμπρές. Οι τελετές, οι ακολουθίες και τα πολιτιστικά δρώμενα πραγματοποιήθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία και διήρκεσαν 12 ημέρες, από 20 Ιουνίου έως την 1η Ιουλίου. Η προσέλευση λαού από όλη την Κορινθία ήταν κι αυτή τη φορά συγκινητική.

Στις φετινές εορταστικές εκδηλώσεις δεν προσήλθε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ.κ. Ιερώνυμος, καθώς αναρρώνει στο σπίτι μετά τον πρόσφατο τραυματισμό του. Έστειλε

όμως στη θέση του τον Μητροπολίτη Καισαριανής κ. Δανιήλ, ο οποίος και χοροστάτησε. Μετείχε, δε, και μεγάλο πλήθος Αρχιερέων από ολόκληρη την Ελλάδα.

Την παραμονή τελέστηκε Μέγας Συνοδικός Εσπερινός και ακολούθησε η λιτάνευση της εικόνας του Απ. Παύλου και των Ιερών Λειψάνων στους δρόμους της πόλης, παρουσία των τοπικών Αρχών, με επικεφαλής τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου κ. Πέτρο Τατούλη, και πλήθους κόσμου. Την επομένη, εορτή του Αποστόλου, έγινε πανηγυρική Πολυαρχιερατική λειτουργία στον Μητροπολιτικό Ναό της πό-

λης, στην οποία χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Άρτης.

Εκτός από τις καθαυτού θρησκευτικές εκδηλώσεις, την ημέρα της εορτής του Αγίου έλαβαν χώρα και πολιτιστικές εκδηλώσεις, στις οποίες συμμετείχαν χορωδίες του Δήμου Κορινθίων (Χορωδία ΠΟΛΥΜΝΙΑ, παιδική χορωδία Πολιτιστικού Κέντρου), παρουσιάστηκαν δρώμενα από ομάδες μαθητών και ακολούθησαν χορευτικές εκδηλώσεις από χορευτικά τμήματα του Δήμου. Η παρουσία των Κορινθίων υπήρξε συγκινητική. ☉

Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

«Πίστευσον τω Θεώ και αντιλήψεται σου, εύθυνον τας οδούς σου και έλπισον επ' αυτόν» [Σειράχ 2,6].

Σε αυτή τη σελίδα κάθε μέλος της Ένωσης μπορεί να στέλνει τις συνεργασίες του για δημοσίευση. Εφόσον είναι εφικτό, μπορείτε να στείλετε τα κείμενά σας σε δισκέτα υπολογιστή, ή σε CD, ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση mka18645@gmail.com Εννοείται βέβαια ότι λόγω στενότητας του χώρου οι επιστολές σας θα πρέπει να έχουν μειωμένη έκταση (έως 300 λέξεις). Με μεγάλη μας χαρά θα δεχόμαστε υποδείξεις και προτάσεις σας για τη βελτίωση της ύλης και την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών της ΕΝΩΣΗΣ μας.

Ζητούμε συγγνώμη που, λόγω πληθώρας ύλης, δεν μπορέσαμε να δημοσιεύσουμε όλες τις συνεργασίες που στάλθηκαν. Αυτές θα δημοσιευθούν σε επόμενα φύλλα.

Μπορείτε να στέλνετε τις επιστολές σας στο fax 2102819550 ή στην ΤΑΧΥΔΡ. ΘΥΡΙΔΑ 52057, Τ.Κ. 14401.

Λάβαμε και δημοσιεύουμε ένα τραγούδι του αείμνηστου συμμαθητή μας Άγγελου Χατζόπουλου, μελοποιημένο από τον αγαπητό μας **Αθανάσιο Βουρλή**, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, το 1963, που το τραγουδούσαμε στη Σχολή.

Αφιέρωμα στη μνήμη τῶν π. Ἀγγέλῶν
Χατζόπουλου

« ΧΘΕΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ... »

Ποίηση Ἀγγέλου Χατζόπουλου
μελοποιήσεις Ἀθανασίου Βουρλή (Κορινθός 1963)

Βάσεις ΔΙ = ΜΙ Ἦχος ΔΙ ρυθμός 3/8 μισοσπέρτος

Χθες τὸ βραδύ τα αὐτὴν νε
φᾶ εὐχαί γαν καὶ τὰ δακρῦνά πο
τὰ μιά κε χᾶ γαν κίη ταν τὸ πο πλ κρα
τὸ πο εὐ καὶ γαν καὶ τὴ φυ εὐ με
χὺ πη φε χᾶ γαν καὶ αὐ τὴ φυ εὐ με
χὺ πη φε χᾶ γαν

Ἐπιφώδης - ρυθμός 2/8 μισοσπέρτος

Χθες τὸ βραδύ τὰ εὐ ρῖα εὐ κρυφῆ
καν γ τὸ χῶ μο τὸ φεχ γὰ ρε δὲν βρη κε
ο λα χθες μιά καρδιά εὐ λυ πηθη καν γ
πᾶ χᾶ ρα εὐ τῶ η τῆς δὲν βρη κε πᾶ χᾶ
ρα εὐ τῶ η τῆς δὲν βρη κε ε

Ο συμμαθητής και φίλος κ. Παναγιώτης Δελλής, εκπαιδευτικός, παρατηρεί ότι πρέπει να ανανεωθεί η ύλη της εφημερίδας μας, την οποία βλέπει διαρκώς να επαναλαμβάνεται και, κατά συνέπεια, δε βρίσκει ενδιαφέροντα στοιχεία να διαβάσει. Προτείνει λοιπόν να μπουν νέες στήλες που να αφορούν περιστατικά και αναμνήσεις από τη ζωή στη Σχολή (περισσότερα και σε μεγαλύτερη συ-

χνότητα), αλλά κυρίως κείμενα-συνεργασίες για τρέχοντα ζητήματα και προβλήματα της εποχής μας, ειδήσεις για τη σημερινή εξέλιξη και δράση αποφοίτων της Σχολής, παρουσιάσεις της προσωπικότητας και της δράσης καταξιωμένων συμμαθητών μας κ. ά., ώστε να γίνει πιο ευχάριστη και ενδιαφέρουσα η ανάγνωσή της. Επιφυλάσσεται, μας είπε, να καταθέσει και γραπτώς τις προτάσεις του.

Τον ευχαριστούμε, κατ' αρχάς, για τις ωφέλιμες υποδείξεις του. Κι εμείς, και οι περισσότεροι αναγνώστες, επιθυμούμε αυτές τις αλλαγές. Είναι απαραίτητη η ανανέωση της ύλης, για να ανανεώνεται έτσι και το ενδιαφέρον όλων μας. Κάτι τέτοιο όμως προϋποθέτει συνεργασία πολλών. Περιμένουμε, λοιπόν, την αποστολή σχετικών άρθρων κτλ., που θα προσδώσουν νέο χαρακτήρα στο έντυπό μας και θα βοηθήσουν την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ μας. Τονίζουμε για ακόμα μια φορά ότι είμαστε ανοικτοί σε περαιτέρω υποδείξεις.

Ο συνάδελφος Γιώργος Φωτόπουλος, συνταξιούχος εκπαιδευτικός, μας έστειλε ένα δικό του ποίημα, σχετικό με τη σύγχρονη ελληνική επικαιρότητα. Είναι, λέει, κάποιες **σκέψεις και συναισθήματα για την Ελλάδα του Μνημονίου**. Το ποίημα έχει ως εξής:

Πατρίδα γαλανόλευκη, ποιος σ' έπαιξε στο Λόττο
Κι έπεσε τόση συννεφιά στον ξακουστό σου τόπο;
Τι ηθικός κατήφορος, τι ξεπεσμός, τι χρέη!
Έγινες βάρκα ασάλευτη, χωρίς κουπιά να πλέει.

ΔΝΤ, σε παρακαλώ, κάνε και λίγο κράτει,
Γιατί, όπως το παρατραβάς, μας το 'βγαλες το μάτι.
Για δεσ πού καταλήξαμε, χάσαμε την τιμή μας,
Φέραμε ξένα αφεντικά και παίζεται η ζωή μας.

Έτσι μας καταντήσανε, μας νάρκωσαν με λόγια
Και μας παραμυθιάζανε της λόρδας τα λαμόγια.
Φαύλοι, χωρίς να 'χουν ντροπή, σε βάρος των ειλώντων,
Κυκλοφορούν ως «Ελληνες» κι είναι στρατιά ασώτων.

Πολιτικοί επιτήδριοι με μολυσμένα χέρια
Τις σάρκες μας ξεσχίσανε, σαν κοφτερά μαχαίρια,

Κάθε φορά που έκλεβαν με τόλμη και με θράσος
Στην Ελβετία τα 'στελναν, να τα γυαλίζει ο γράσος.

Και μερικοί αλλάζανε γυναίκες στο Παρίσι
Με νέους γάμους ανοιχτούς, σ' Ανατολή και Δύση,
Δε λεν να φιλοτιμηθούν και να προσφέρουν κάτι,
Πάντα το νου τους έχουσε στο ψέμα, στην απάτη.

Κι αν θα ρωτήσεις Έλληνα για όλ' αυτά τι λέει,
Θα σ' απαντήσει ειλικρινά πως μόνο αυτός δε φταίει,
Μια θέση στο Δημόσιο με το ρουσφέτι θέλει
Και ευκαιρία αν έβρισκε, θα βούταγε στο μέλι.

Αυτός που, όπως όφειλε, τους φόρους δεν πληρώνει
Και πόθεν έσχες ψεύτικο στον έφορα δηλώνει,
Μοναδική φροντίδα του το ατομικό συμφέρον
Για την κοινωνικότητα κανένα ενδιαφέρον.

Τούτα τα συναισθήματα, τις σκέψεις που σας γράφω
Τις διάβασε ο Περικλής και βγήκε απ' τον τάφο.
Ποτέ του δεν περίμενε να δει μια τέτοια κόλαση
Κι ευχήθη στον Πανάγαθο ζητώντας του ακρόαση.

Θεέ μου, δώσε φώτιση σ' αγνά μυαλά με οράματα
Να σώσουν την Ελλάδα μας διώχνοντας τα καθάρματα.
Που αν τα ρωτήσεις τόσα δις τι γίναν, τι τα κάματε,
Θα πάρεις την απάντηση: «Όλοι μαζί τα φάγαμε».

Σωφρόνισε, Πανάγαθε, τον κάθε ψηφοφόρο
Να δώσει κάλπης μήνυμα νέο, ελπιδοφόρο,
Και στων Ελλήνων τη Βουλή νέους να αναδείξει
Για ν' αποφύγει η χώρα μας την τωρινή της κρίση.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Επειδή πολλά μέλη της Ένωσης έστειλαν συνεργασίες πολυσέλιδες, που είναι πολύ δύσκολο να δημοσιευτούν στον περιορισμένο χώρο της εφημερίδας μας, σας παρακαλούμε να τηρείτε τον περιορισμό των 300-400 λέξεων που έχει οριστεί από την αρχή.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

Τα κείμενα που δημοσιεύουμε στην εφημερίδα μας δεν υφίστανται έλεγχο και απηχούν τις απόψεις των συντακτών τους.

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΝΩΣΗ ΜΑΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΟΡΟ
ΕΧΕΙ ΤΙΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ.
ΤΟ ΘΥΜΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΩΣ
ΝΑ ΜΑΣ ΣΤΕΙΛΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ.
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ.

Φωτογραφίες από την εκδρομή στη Λιβαδειά

Επειδή ήταν τόσο πολλές
οι εναλλαγές σκηνών
και συναισθημάτων, δημοσιεύουμε
και κάποιες άλλες φωτογραφίες
που αποτυπώνουν πληρέστερα
την πραγματικότητα.

Η Ι. Μονή Ιερουσαλήμ, στη Δαύλεια Βοιωτίας.

Ο Σεβασμιώτατος αφηγείται περιστατικά από τη ζωή του
στη διάρκεια του γεύματος. Δίπλα του ο π. Χ. Αργυρόπουλος,
ο Γ. Γιαννακόπουλος και ο εφημέριος του Ι. Ν. Οσίου Λουκά
Χαιρωνείας π. Αριστείδης.

ΕΣΤΕΙΛΑΝ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

Ζητούμε συγγνώμη από τους αναγνώστες γιατί από δική
μας αμέλεια δε δημοσιεύσαμε τον πλήρη κατάλογο
των συνδρομητών μέχρι το Φεβρουάριο του 2011.

Δημοσιεύουμε στο παρόν τεύχος όσα ονόματα
παραλείψαμε, καθώς και τους νέους συνδρομητές.

Για το 2011

Μητροπολίτης Φιλίππων κ. Προκόπιος, Σταυρόπουλος
Ιωάννης, Επίσκοπος Μαραθώνος κ. Μελίτων, Φαραό
Διονύσιος, Παπαδάς Ευάγγελος, Καρατάσος Γεώργιος,
Καρδάσης Ιωάννης, Αναστασόπουλος Παναγ.,
Καψάλης Γεώργιος, Ζήκας Κων/νος, π. Μπλάθρας
Γεώργιος, Μαυροδήμος Σωτήριος, Τσιμπουξής
Γεώργιος, Γόγολας Φώτιος, Αβράτογλου Φίλιππος,
Σκαρμαλιωράκης Ανδρέας, Σούλης Ιωάννης, Πισιμίσης
Θεόδωρος, Καραμέρος Νικόλαος, Όθωνας Νικόλαος,
Γιαννακόπουλος Γεώργιος, Αχαμνός Νικόλαος,
Πολυχρονόπουλος Γεώργιος, Σταυρόπουλος Κων/νος,
Αγγελακόπουλος Άγγελος, Σταύρου Σταμάτιος,
π. Κροντήρης Ευάγγελος, Δρίτσας Δημήτριος,
Μπουρνές Γεώργιος, Ζησιμόπουλος Γεώργιος,
Χινώτης Παναγιώτης, Μελέτης Παναγιώτης,
Βλαχοδημήτρης Νικόλαος, Παπαδόπουλος Νικόλαος,
Παπαγεωργίου Φώτιος, Παπαχατζής Δημήτριος,
Παπαδόπουλος Χαράλαμπος, π. Αργυρόπουλος
Χρήστος, Βουρλής Αθανάσιος, Λοβέρδου Κυριακή,
Μπίκουλης Σπυρίδων, Γεωργακόπουλος Ευγένιος,
Σούλης Αναστάσιος, Σπρέκος Δημήτριος, Πανουργιάς
Μιχαήλ, Γαλάνης Νικόλαος, Δελής Παναγιώτης,
Καρσιώτης Παναγιώτης, Παπαδά Γιώτα, Καλλίρης
Νικόλαος, Λαμπρόπουλος Παναγιώτης, Πριλής
Θεόδωρος, Ζαχαρόπουλος Κων/νος, Χατζηαρσενίου
Νικόλαος, π. Αντωνόπουλος Μιχαήλ, Δήμας Ηλίας,
Παπαδάς Αλέξανδρος, π. Ντούλης Ιωάννης,
π. Θεοδώρου Γρηγόριος, Λεκκός Πρίαμος, Κορρές
Δημήτριος, Στρατηγάκης Μιχαήλ, Διονυσόπουλος
Αθανάσιος, Ξένος Αλέξανδρος, Κορκότζιλας
Παναγιώτης, Ζαμαρίας Ιωάννης, π. Κούρος
Παναγιώτης, Γκαρμάτης Δημήτριος.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Του Δημ. Δρίτσα, Δρος Θεολογίας

Μόνο υπηρετώντας τον άλλον και όχι τον εαυτό του ανακαλύπτει κανείς ποιος είναι». Τη φράση αυτή δεν την είπε κάποιος ιεροκήρυκας ή θεολόγος, αλλά ο Μπόνο, ένας τραγουδιστής του συγκροτήματος U2 και συνιδρυτής της οργάνωσης DATA. Η οργάνωση αυτή ενεργοποιείται στην Αφρική με στόχο την ενεργό συμβολή της στην επίλυση των μεγάλων κοινωνικών, οικονομικών και άλλων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι λαοί αυτής της ηπείρου. Η αρχική φράση του άρθρου μας δημοσιεύτηκε σε κυριακάτικη εφημερίδα (ΒΗΜΑ 1/4/2007, σελ. Α 54), όπου ο ίδιος ο τραγουδιστής διευκρινίζει: «Αν δεν έχουμε μια αποστολή που να μας οδηγεί στην υπέρβαση (του εγώ μας), χάνουμε μέρος της ανθρωπιάς μας».

Τα προεκτεθέντα αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη θεμελίωση και την ισορροπημένη διαμόρφωση των διανθρώπινων σχέσεων. Είναι προφανές ότι αυτά παραπέμπουν στην εντολή του Χριστού για την προς τον πλησίον μας αγάπη: «...Δευτέρα δε ομοία αυτή (της προς τον Θεόν αγάπης είναι) αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν» [Ματθ. 22,39, βλ. και Μαρκ. 12,31, Λουκ. 10,27, Ιωάν.15,12-13]. Η έμπρακτη εφαρμογή της εντολής αυτής δεν είναι εύκολη υπόθεση, γιατί προϋποθέτει την «ηρωική» έξοδο του εαυτού μας από τον ασφυκτικό κλοιό του εγώ. Είναι μια μορφή εθελούσιας αυτοπροσφοράς στο βωμό της αγάπης προς τον πάσχοντα συνάνθρωπό μας. Ύψιστο υπόδειγμα τέτοιας αγάπης είναι η σταυρική θυσία του Χριστού. Ο Απ. Παύλος διευκρινίζει σχετικά: «και εί τις ετέρα εντολή εν τούτω τω λόγω ανακεφαλαιούται, εν τω αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν» [Ρωμ. 13,9-10]. Ακόμη σαφέστερος γίνεται ο Απ. Παύλος όταν γράφει:

«Μηδέ το εαυτού ζητείτω, αλλά το ετέρου έκαστος [...] μη ζητών το εμαυτού συμφέρον αλλά των πολλών, ίνα σωθώσι» [Α' Κορ. 10,24' 10,33]. Και αλλού συμπληρώνει: «αλλήλων τα βάρη βαστάζετε» [Γαλ. 6,2].

Ο Ευαγγελιστής της αγάπης μάς προτρέπει σχετικά: «Τέκνα μου, μη αγαπώμεν λόγω μηδέ τη γλώσση, αλλ' εν έργω και αληθεία» [Α' Ιωάν. 3,18]. Ο Άγιος Ιάκωβος ο Αδελφόθεος τονίζει την άμεση σχέση της πίστης με τα έργα της αγάπης προς τον πλησίον: «Τι το όφελος, αδελφοί μου, εάν πίστιν λέγει τις έχειν, έργα δε μη έχη; Μη δύναται η πίστις σώσαι αυτόν;[...] Ούτω και η πίστις, εάν μη έργα έχη, νεκρά εστι καθ' εαυτήν» [Ιακ. 2,14' 2,17]. Στο πλαίσιο της χριστιανικής βιοθεωρίας, τα «εγώ» συγχωνεύονται στα «εμείς» με όχημα μεταβίβασης την παραπάνω εντολή του Χριστού. Έτσι η απόσταση μεταξύ του «εγώ» και του «εμείς» εκμηδενίζεται και η σχέση τους μετατρέπεται στο «εμείς και οι άλλοι». Τότε οι διαπροσωπικές μας σχέσεις θα είναι όντως αρμονικές, με συνέπεια τη συγκρότηση μιας σωστής κοινωνίας προσώπων. Τότε θα έχουν πραγματοποιηθεί οι επισημάνσεις του Απ. Παύλου: «Επί πάσι δε τούτοις την αγάπην, ήτις εστί σύνδεσμος της τελειότητος» [Κολ. 3,14] και «ανεχόμενοι αλλήλων εν αγάπη, σπουδάζοντες τηρείν την ενότητα του Πνεύματος εν τω συνδέσμω της ειρήνης» [Εφεσ. 4,2-3]. Η πρόσκληση εστάλη σε όλους μας. Η απάντησή μας σ' αυτήν είναι προσωπική, υπεύθυνη και έμπρακτη. Οι καιροί όμως απαιτούν να είναι και άμεση. Η κοινωνία της εποχής μας την έχει μεγάλη ανάγκη και αναμένει εναγωνίως την ενεργό παρουσία μας. Τότε, ο τίτλος του άρθρου μας θα έχει γίνει πραγματικότητα. ☉

Ο Θεοφ. Επίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Πέτρος δίνει το χέρι του στον Καθηγητή κ. Αθ. Βουρλή υπό τα βλέμματα του Σεβασμιωτάτου Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεωργίου και του π. Ιω. Ντούλη.

